

CINE
MIEN

Layla M.

a film by
MIJKE DE JONG

Layla M.

a film by
MIJKE DE JONG

DOELGROEP: 3E GRAAD SO

**CINE
MIEN**

De film en deze lesmap kunnen gebruikt worden door scholen die willen werken rond radicalisatie, terrorisme, burgerzin, conflicthantering, identiteit, invloed van sociale media en internet, multiculturele samenleving en religie.

Lessen in het donker werkte deze lesmap uit in opdracht van Cinemien. Op de volgende pagina's vind je voldoende informatie en methodische omkadering om de film te duiden en verwerken. We hopen dat dit leidt tot een kritische houding bij het publiek en een boeiende reflectie op de film en de thematiek.

VERTONINGEN VAN DE FILM BIJWONEN MET JE KLAS OF ORGANISATIE?

Voor alle vragen in verband met het boeken en vertonen van deze film, gelieve contact op te nemen met distributeur Cinemien:

katrien@cinemien.be & britt@cinemien.be

www.cinemien.be

03/231 09 31

INHOUDSTAFEL

FILMFICHE 2

HOOFDSTUK 1 - ACHTERGRONDINFO 3

1.1 Regisseur Mijke de Jong

Bio

De regisseur aan het woord

1.2 Cast

HOOFDSTUK 2 - INHOUDELIJK 5

2.1 Verhaal

2.2 Personages

2.3 Bespreek de film in de klas

Vragenwaaier

2.4 Thema: radicalisering

Wat is radicalisering?

Is het altijd slecht om radicaal te zijn?

Hoe herken je islamitisch extremisme?

Meer info voor leerkrachten

2.5 Propaganda

2.6 De rol van sociale media

2.7 Extra verwerkingstips

BRONNEN 12

FILMFICHE

SYNOPSIS

LAYLA M. schetst een portret van de jonge, in Amsterdam geboren en getogen Layla, die in de huidige verdeelde samenleving moeite heeft om een helder beeld van de toekomst te zien. Ze voelt zich Nederlandse, maar ook Marokkaanse en in haar zoektocht naar identiteit vindt ze steeds minder aansluiting bij haar familie en vrienden. Hoewel ze uit een warm gezin komt en goed presteert op de middelbare school, voelt ze zich onbegrepen en gefrustreerd. Terwijl haar frustraties toenemen, groeit haar islamitische geloofsovertuiging. Ze sluit zich aan bij een groep jonge moslims die aanvaard wil worden door de maatschappij en die hun geloof willen belijden. Wanneer ze de charismatische Abdel ontmoet, kiest ze ervoor zijn pad te volgen. Ze trouwt met hem en trekt met hem naar het Midden-Oosten, waar al snel blijkt dat niets is wat ze ervan had verwacht.

TECHNISCHE KAART

2016, Nederland/België/Duitsland, 98 min.

Nederlands, Marokkaans en Arabisch gesproken, Nederlands en Frans ondertiteld

Regie	Mijke de Jong
Scenario	Jan Eilander i.s.m. Mijke de Jong
Producent	Topkapi Films
Camera	Danny Elsen
Geluid	Joost Roskam
Montage	Dorith Vinken
Muziek	Can Erdogan
Cast	Nora El Koussour (Layla), Ilias Addab (Abdel)
Distributeur	Cinemien

UIT DE PERS

“Uiteindelijk krijg je een geloofwaardig beeld van hoe men terrorist wordt, een proces dat in niet geringe mate gelinkt is aan westerse discriminatie en pesterijen. Bovendien brengen ze een beeld van een levensecht meisje met een soort passie die niet thuishoort in een door mannen gedomineerde wereld.” Scott Tobias, Variety.com 9/9/2016

“Layla M. is een moedige film die het verdient gezien en bediscussieerd te worden.” Barend De Voogd, Filmkrant november 2016

TRAILER

<https://www.youtube.com/watch?v=G53NTpNJF3A&t=34s>

DE FILM ONLINE

www.laylamfilm.be

www.facebook.com/LaylaMdefilm

H.1 ACHTERGRONDINFO

1.1 REGISSEUR MIJKE DE JONG

BIO

Mijke de Jong is een van de weinige succesvolle vrouwelijke regisseurs van Nederland. Al meer dan twintig jaar maakt ze sociaal bewogen films. Ze werd in 1959 in Rotterdam geboren.

Ze won verschillende malen een Gouden Kalf, en dat voor haar films *Broos* (1997), *Tussenstand* (2007) en *Het zusje van Katia* (2008). Op het Filmfestival van Berlijn won ze een Glazen Beer met *Bluebird* (2004). Die laatste titel zit ook in het aanbod van Lessen in het donker (<http://lesseninhetdonker.be/filmaanbod/91/bluebird>).

DE REGISSEUR AAN HET WOORD

- Over waarom ze de film gemaakt heeft

"Al heel lang wil ik een film maken over een meisje dat radicaliseert en zich daarbij -deels- buiten de maatschappij plaatst. Ik herken in Layla veel patronen uit mijn eigen jeugd: de passie en betrokkenheid bij sociale misstanden, het zwart-wit ongenueanceerde denken en de aantrekkingskracht van 'wij' tegen de rest van de wereld. Ik arriveerde in de jaren '80 in Amsterdam precies op het moment dat de kraakbeweging op het punt stond de stad te veroveren. Binnen een mum van tijd bestond mijn leven uit actievoeren. Hoe radicaler hoe beter. Ik was op zoek naar kaders, naar een familie, naar mijn identiteit. Dat was 30 jaar geleden.

Jan Eilander, die grotendeels verantwoordelijk is voor het scenario, en ikzelf willen een film maken die zich afspeelt in het NU. In een multiculturele samenleving die op haar kop staat en waarin je je mening iedere dag weer opnieuw moet formuleren. In de ruim twee jaar dat Jan en ik met deze film bezig zijn geweest is er niet zoveel veranderd in de basisgedachte van de film, maar wel in de wereld eromheen. De strijd is heel complex en 'goed' en 'fout' zijn niet zo makkelijk te duiden. Het is in ieder geval zo dat er een groep jonge Nederlanders is die zich niet thuis voelt in het land waar zij geboren zijn. Wij vinden het belangrijk om in dit tijdsgewricht ons licht te laten schijnen op een jonge vrouw en een jonge man die tot die groep behoren. We willen tonen dat een meisje als Layla met haar karakter en haar rechtvaardigheidsgevoel de veilige kaders van de radicale groep nodig heeft om zich te kunnen ontplooien. Ze kan uiting geven aan haar onvrede, haar geloof belijden en de wereld onderverdelen in goed of fout. Maar ze breekt er ook weer uit. Dat is haar karakter. Uiteindelijk knellen de banden van de groep. Haar 'externe agressieve' beleving van geloof en politieke overtuiging maakt plaats voor een meer verstilde interne beleving en ze durft meer kleur toe te laten in haar zwart-witte wereldbeeld waardoor ze dichterbij zichzelf komt."

- Over haar research

"Ik ging meer en meer op onderzoek: naar de moskee, naar de vergadering van de 'zusters'. In die wereld raak je niet makkelijk binnen, want zoveel gebeurt in het geheim. Toch zijn we heel dichtbij gekomen. Het was wel nuttig dat ik kon praten met vrouwen die niet meer geradicaliseerd waren en die uit de biecht wilden praten - tot op zekere hoogte weliswaar. We hebben een jonge vrouw ontmoet die ongeveer eenzelfde verleden had als Layla in de film. En zo werd Layla een vrouw van vlees en bloed."

Over hoe de acteurs zich voorbereidden

“Nora en Elias hebben ook heel wat research verricht. Beiden zijn gelovig en ze kennen de koran, wat een groot voordeel was. Maar ze moesten zich ook inleven in de radicaliserende gedachten van de personages. Die razernij laat je niet meer los en soms komt het allemaal te dichtbij. Uiteindelijk was het voor ons meer dan genoeg geweest, bij iedereen dan wel op een andere manier en op een ander tijdstip. Het werd echt intens.”

Over het filmen In Jordanië

“Het was leuk filmen daar. We gingen erheen met een beperkte crew uit België en Nederland. Daar kregen we het gezelschap van een Jordaans/Palestijnse ploeg. Liefde op het eerste gezicht was dat! Erg confronterend ook: we gingen filmen in echt armoedige wijken, in een vluchtelingenkamp...”

Over het gevoel dat ze hoopt op te wekken bij mensen die haar film bekijken

“Ik hoop dat we mensen kunnen raken, dat de film vragen doet stellen. Dat ze het gedrag van een meisje als Layla of een jongen als Abdel begrijpen. Misschien gaan de mensen minder redeneren in termen van “wij” en “zij”. En wie weet gaan boze meisjes en jongens dieper nadenken over wát ze doen. En misschien zullen mensen die in de tram naast een vrouw met een hoofddoek zitten zich anders gedragen. Uiteindelijk wil ik met mijn films van de wereld een zachtere plek maken. Hoe meer je weet hoe meer je de wereld begrijpt.”

KIJKTIP! [Kort interview](#) met de regisseur (1' - Engels gesproken)

1.2 CAST

Nora El Koussour (1994) is een jonge actrice uit Nederland. Ze is afgestudeerd aan de Theaterschool Rotterdam en startte in de zomer van 2016 aan de Toneelacademie Maastricht. Ze speelde haar eerste hoofdrol in *Layla M.* Vóór Layla speelde Nora een rol in de film *Boy* en was ze te zien in diverse theaterstukken.

Ilias Addab is bekend van zijn hoofdrollen in de films *Don*, *Kicks* en *Amsterdam*. In 2012 zagen we Ilias in *Snackbar* (Meral Uslu), die in première ging tijdens de Berlinale en in Tallinn de prijs voor Beste Film heeft gewonnen. Zijn meest recente film is *Time will Tell*.

Mijke de Jong over waarom ze deze acteurs gekozen heeft:

“Ik wou in deze film niet met een echte amateur werken. Nora is dat niet: ze studeerde af aan de Theaterschool Rotterdam en is dit jaar aanvaard aan de Toneelacademie Maastricht. Ik was onmiddellijk al geïntrigeerd door Nora. Toch heb ik nog wat gewacht om de knoop door te hakken. Ilias kende ik al; ik dacht al vanaf het begin aan hem. Er zijn een paar jongens op auditie gekomen maar het werd toch hém. Ik ken niet veel acteurs die zo volledig in hun rol kunnen opgaan als Ilias. Met zijn inspirerende persoonlijkheid is hij voor Nora een grote hulp geweest.”

KIJKTIP! [Leuke video](#) waarin de acteurs vertellen over hun rol (3'18" – Nederlands gesproken)

H.2 INHOUDELIJK

2.1 VERHAAL

De 18-jarige Layla is een jonge vrouw van Marokkaanse afkomst. Ze doet eindexamen VWO (voorbereidend wetenschappelijk onderwijs) en is een fanatiek voetbalster. Met haar ouders, oma en broer woont ze in Amsterdam-West. Layla is niet op haar mondje gevallen en durft voor haar mening uit te komen. Ze stoort zich aan het heersende negatieve beeld over Marokkanen en het islamitische geloof. Thuis heeft ze hierover discussies en ze zet zich steeds meer af tegen de vrije opvattingen van haar ouders. Tegen hun wil en tot schrik en ergernis van haar beste vriendin en broer, sluit ze zich aan bij een groep jonge moslims die voor aanvaarding strijden en voor de mogelijkheid om hun geloof te belijden. Binnen de groep maakt ze kennis met Abdel die haar begrijpt en haar verhalen over de ruzies thuis aanhoort. Layla wordt verliefd en het kost Abdel geen moeite haar over te halen hem te volgen. In het geheim trouwen ze en Layla reist met hem naar het Midden-Oosten. Al snel blijkt dat Abdel steeds meer zijn eigen weg volgt en een buurvrouw is haar enige contact met de buitenwereld. Langzaamaan en tot haar afgrijzen, realiseert Layla zich wat de echte reden is van hun reis.

2.2 PERSONAGES

Abdel

Abdel zou een nadenkende en onafhankelijke geest kunnen zijn, maar hij is ook erg beïnvloedbaar. Hij bekijkt zijn geloof anders dan Layla. Layla ziet Allah als een liefhebbende toeverlaat. Dat is ook zo bij Abdel, maar hij vreest vooral de hel. Daarom zijn de godsdienstige regels die hij zichzelf oplegt voor hem ook heilig: hij wil of mag daarvan niet afwijken. Zijn liefde voor Layla maakt hem onzeker, maar uiteindelijk kiest hij voor de 'veilige haven' van gelijkgezinde groepsgenoten.

Layla

Layla is een lief meisje met een groot hart, maar ze vertikt het om daar ook maar iets van te tonen. Haar ogen maken haar tot een open boek. Glimlachend, explosief, triest, bezorgd: dat alles is ze; maar negatief of berustend is ze nooit. Ze heeft een groot gevoel voor rechtvaardigheid en ze aanvaardt geen gezag. Ze zoekt de confrontatie op, nog het meest met de mensen uit haar naaste omgeving, zoals haar vader, haar broer, haar beste vriend en latere echtgenoot Abdel.

Haar Marokkaanse ouders zijn naar Nederland gekomen, waar ze Layla en haar broer een vrije opvoeding gegeven hebben. Pa en ma hebben de westerse levenswijze overgenomen, ze hebben bijvoorbeeld hun kinderen naar een gemengde staatsschool gestuurd. Vader en zoon spelen bij de Amsterdamse voetbalploeg Sloterdijk FC, en niet bij Sporting Maroc. Een liefdevol gezin, waar Layla soms de boel op stelten zet met haar grote mond en ongenueanceerd optreden.

“Layla is stoer, irritant, lief, allergisch voor onrecht, overtuigd van eigen gelijk, feministisch en zoekend naar een plek om zichzelf te kunnen zijn. Ze is een meisje dat zich regelmatig uit angst en onvermogen van haar slechte kant laat zien, maar dat uiteindelijk met een enorme levenslust kiest voor een moedig leven waarin ze zich uitspreekt als ze vindt dat dit moet. Ook als dit indruist tegen de strenge codes die haar moslimbroeders en -zusters hanteren. Haar geloof in Allah is onvoorwaardelijk, maar wel op haar manier. Voor mij is Layla een kwetsbare heldin. Dat moet ze zijn, wat mij betreft.” – Mijke de Jong

OPDRACHT: bespreek het karakter van Layla aan de hand van concrete voorbeelden uit de film.

Stoer:

- ze durft de scheidsrechter tegenspreken
- tijdens de rellen met de politie snelt ze haar broer, die hard aangepakt wordt, te hulp
- in Amman, nadat ze een martelfilmpje te zien krijgt dat Abdel gemaakt heeft, slaat ze hem, maar ook zijn handlanger

Lief:

- ze zet thee voor haar familie
- voor ze vertrekt om te trouwen met Abdel, neemt ze stilletjes afscheid van haar broer en oma
- de dansscène met Abdel in de hotelkamer, onderweg naar de Ardennen
- ze speelt met de kinderen in het vluchtelingenkamp

Allergisch voor onrecht:

- haar heftige reactie als de scheidsrechter het buitenspel niet toegeeft
- haar emotionele reactie op het filmpje over de dode kinderen door de oorlog in Syrië
- in een Skypegesprek met Abdel zegt ze *“Mijn diepste wens is te werken en studeren in een Arabisch land. Tussen mijn broeders en zusters wil ik leven en m'n leven wijden aan hen die onrecht wordt aangedaan.”*

Overtuigd van haar eigen gelijk:

- ze durft iedereen tegenspreken
- ook al heeft Abdel haar verboden nog naar het vluchtelingenkamp te gaan, toch neemt ze een taxi om er voetballes te gaan geven, want ze is ervan overtuigd dat ze daar iets kan betekenen

Feministisch:

- als ze tijdens de betoging voor de moskee door de politie gevraagd wordt haar gezicht te laten zien, antwoordt ze: *“Ik vraag jou toch ook niet of je even je broek wil uittrekken?”*
- in haar Skypegesprek met Abdel zegt ze dat man en vrouw gelijk zijn en dat hij bij conflicten z'n handen moet thuishouden
- in Amman vertelt ze Abdel dat ze niet snel aan kinderen wil beginnen
- uit verschillende scènes blijkt dat de rol van onderdanige vrouw aan de haard haar niet ligt

2.3 BESPREEK DE FILM IN DE KLAS

In het document 'Verzameling van basismethodieken' vind je veel tips om een interactief gesprek te voeren met je leerlingen. Je kan het document downloaden op de website van Lessen in het donker (www.lesseninhetdonker.be/lesmateriaal)

VRAGENWAAIER:

Wat vond je van de film?
Welke emoties heb je ervaren toen je naar de film keek?
Is de film geloofwaardig?
Leefde je mee met het hoofdpersonage? Had je begrip voor haar keuzes?
Wat vond je goed aan de film?
Wat vond je niet goed?
Herkende je situaties uit de film?
Hoe vond je het einde van de film? Had je dit verwacht?
Heeft het bekijken van deze film je kijk op radicalisering veranderd?

2.4 THEMA: RADICALISERING

WAT IS RADICALISERING?

Iemand die bepaalde dingen grondig wil veranderen wordt soms radicaal genoemd. Radicalisme is een term die aanleunt bij fanatisme. Radicalen willen een andere wereld of samenleving. Ze streven naar een andere politieke, economische of religieuze orde. Mits ze openstaan voor dialoog en nuance valt dit maatschappelijk te aanvaarden.

Vaak wordt 'radicalisme' ook gebruikt voor (gewelddadig) extremisme. Dat is fout. Elke extremist is wel een radicaal, maar niet elke radicaal is een extremist. Extremisten zijn niet bereid tot compromissen en tolereren gemakkelijker geweld. Radicalisme, extremisme en gewelddadig extremisme (terrorisme) bevinden zich op een continuüm, ze kunnen dus in elkaar overlopen.

Radicalisering is het proces waarbij een jongere in toenemende mate bereid is om alles in de strijd te gooien voor een samenleving die niet strookt met onze democratische rechtsorde. Men identificeert zich steeds meer met extreem gedachtegoed, raakt in toenemende mate overtuigd van zijn/haar eigen gelijk, en vervreemdt weldra van wie er anders of genuanceerder over denkt. Tijdens het proces evolueert men zodanig tot men in een isolement terecht komt. Uiteindelijk is men meer en meer geneigd om zijn/haar denken in handelen om te zetten. De groep die echt geweld (terrorisme) gebruikt is echter klein!

Van radicalisering naar terrorisme in vier stappen:

fase 1: ervaringen als mogelijke voedingsbodem, d.w.z. de persoon wordt geconfronteerd met negatieve ontwikkelingen die een potentiële voedingsbodem kunnen zijn voor radicalisering.

fase 2: vatbaar zijn voor radicale ideeën, d.w.z. de persoon is zoekende (naar de eigen identiteit, naar zingeving, naar toekomstperspectief,...) en daardoor in meer of mindere mate vatbaar voor radicale ideeën.

fase 3: geraakt worden door radicale ideeën, d.w.z. de persoon is al min of meer geradicaliseerd en begint dit gedachtegoed zelf mee te verspreiden.

fase 4: bereid zijn ondemocratische middelen of geweld te gebruiken

Radicalisering is niet exclusief te vinden in één etnische, culturele, religieuze of politieke bevolkingsgroep. Zo bestaat er radicalisering bij actiegroepen voor dierenrechten, bij linkse en rechtse actiegroepen, bij islamitische groepen enz.

OPDRACHT 1: bespreek de evolutie die Layla doormaakt aan de hand van scènes uit de film.

Gebruik de verschillende fases van radicalisering als leidraad.

fase 1: ervaringen als mogelijke voedingsbodem > de (in haar ogen) bevooroordeelde houding van de scheidsrechter, de racistische en vernederende opmerkingen van blanke Nederlanders op sociale media

fase 2: vatbaar voor radicale ideeën > ze gaat naar bijeenkomsten van radicale moslims, de vrouw van Zine (blanke moslima) toont haar filmpjes van een vrouwelijke zelfmoordterroriste, Layla zondert zich thuis af om op internet dingen te bekijken i.p.v. samen met de familie tv te kijken

fase 3: voelt zich geraakt door radicale ideeën > wil haar ouders, broer en schoolvrienden overtuigen van haar ideeën, laat zich fotograferen in boerka en met opgestoken vuist

fase 4: is bereid geweld te gebruiken (actie te ondernemen) > participeert aan een betoging tegen boerkaverbod, neemt deel aan een opstand op het voetbalpleintje, trouwt met Abdel en trekt met hem naar het Midden-Oosten

OPDRACHT 2: had iemand uit Layla's omgeving het radicaliseringsproces kunnen stoppen?

Op elk moment van het proces kan nog tussengekomen worden. Het is belangrijk dat mensen uit de omgeving van de radicaliserende persoon steeds blijven verbinden en toenadering zoeken, zodat die persoon niet in een isolement terecht komt. De kritiek die Layla van haar broer, vriendinnen en ouders krijgt, zorgt ervoor dat ze zich niet begrepen voelt en zich verder van hen afzet (vb. de uitspraken van haar vader: *"Stop met kijken naar die ellende"* en *"Jij bent mijn dochter niet meer"*).

Echter, het is voor de omgeving niet altijd makkelijk te onderscheiden wanneer het om normaal rebellerend pubergedrag gaat of wanneer er meer aan de hand is. Betrek dit op de leefwereld van de leerlingen door hen te vragen of ze zelf voorbeelden kunnen opsommen van conflictsituaties met hun ouders. Waarover gaan die? Hoe zetten ze zich af tegen hun ouders? Gaan er ook uiterlijke kenmerken mee gepaard (bv. piercings en tatoeages, extreem kapsel, uitdagende kledingstijl)?

OPDRACHT 3: zoek voorbeelden van extremistische groeperingen

Sedert de recente aanslagen in Parijs en Brussel, leeft er bij veel autochtone Vlamingen een zekere angst voor de islamitische gemeenschap. Laat de leerlingen online voorbeelden zoeken van groeperingen die terroristische aanslagen plegen of gepleegd hebben die voortvloeien uit extremistisch gedachtegoed - niet uit de islam dus - om aan te tonen dat terrorisme steeds over (een groep) individuen gaat en niet representatief is voor de waarden van een volledige bevolkingsgroep.

Enkele voorbeelden:

De **Rote Armee Fraktion (RAF)** was een links-extremistische terreurgroep in Duitsland. De groepering ontstond in 1970 en was verantwoordelijk voor 34

moorden, talrijke bankovervallen en bomaanslagen. Een van de doelstellingen van de RAF was om zich ondergronds te verzetten tegen het kapitalistisch systeem.

In België was er in de jaren '80 ook een extreem linkse terreurgroep actief die zich liet inspireren door de **RAF: Cellules Communistes Combattantes (CCC)**. Ze pleegden 14 aanslagen, vaak op voorhand aangekondigd.

Het **Irish Republican Army (IRA)** is actief in Noord-Ierland en wil er de Britse protestantse aanwezigheid verminderen en Noord-Ierland laten aansluiten bij de katholieke republiek Ierland.

De **Euskadi Ta Askatasuna (ETA)** is een organisatie die een onafhankelijke, socialistische Baskische staat wil stichten. ETA voert een strijd tegen wat zij de Spaanse en Franse bezetting van Baskenland noemt en beschouwt zichzelf in staat van oorlog met alle in Baskenland aanwezige politie- en legereenheden. Net als bij de IRA, worden meestal wel waarschuwingen gegeven, waardoor de aanslagen meestal beperkter in schaal zijn.

IS HET ALTIJD SLECHT OM RADICAAL TE ZIJN?

Kijkend naar de ontwikkeling van jongeren merken we op dat radicale ideeën op zich niet problematisch hoeven te zijn. Ze kunnen zelfs leiden tot een positieve verandering en ze zijn vaak eigen aan de adolescentiefase. Jongeren met radicale ideeën kunnen uitgroeien tot kritische burgers die onze democratie mee vorm geven. Problematisch wordt het als jongeren (of volwassenen) meer en meer bereid zijn om - geïnspireerd door filosofische, religieuze, politieke of ideologische opvattingen - erg ingrijpende veranderingen in de samenleving na te streven door gebruik te maken van ondemocratische, gewelddadige middelen. Of als ze anderen daartoe aanzetten.

HOE HERKEN JE ISLAMITISCH EXTREMISME?

Via het hanteren van de drie "I's". Het is echter belangrijk te benadrukken dat het op basis van dit lijstje niet mogelijk is te zien of iemand aan het radicaliseren is. Daar is altijd een gesprek voor nodig met het individu. De lijn tussen radicaliseren en de islam orthodox beleven is dun, beide strekkingen vertrekken van quasi dezelfde ideologie, met dat verschil dat de ene strekking geweld promoot en de andere geweld net afzweert.

- **Ideologie:** uitspraken of handelingen die er op duiden dat iemand een salafistisch-jihadistische ideologie aanhangt, waarbij de gewapende strijd (jihad*) wordt gepresenteerd als oplossing en alles daarbij geoorloofd is. Dit kan zich op diverse manieren uiten, door bijvoorbeeld aanslagen goed te keuren of te rechtvaardigen; aangeven naar Syrië te willen vertrekken; een sterk wij-zij denken (gelovigen vs. ongelovigen) te hanteren; enzovoort.

*jihad: religieuze plicht van moslims om de islam door strijd te verspreiden. Het islamitische geloof onderscheidt vier manieren van strijd: in het eigen hart, met de mond, met de hand en met het zwaard. Meestal wordt de term vrij vertaald als 'heilige oorlog'. Slechts door enkele radicale stromingen wordt de plicht tot jihad als bindend beschouwd. (bron: www.cultureelwoordenboek.nl)

- **Indicaties van gedrag:** het gaat om plotselinge veranderingen of gedragingen die afwijken van wat normaal was voor die persoon. Veelal trekt een geradicaliseerde zich terug uit de samenleving en zijn vertrouwde omgeving. Hij/zij gaat niet meer naar school, niet meer naar de (lokale) moskee, zijn/haar vrienden laat men vallen, en het contact met de ouders vermindert of verdwijnt helemaal. Maar dergelijke lijstjes circuleren ook onder jihadisten en dus zie je het steeds vaker dat ze niet willen opvallen en zich helemaal anders voordoen dan voorheen het geval was.

- **Identiteit en uiterlijk:** uitspraken, gedrag en uiterlijke kenmerken waaruit blijkt dat iemand sterk op zoek is naar zijn of haar identiteit. Die identiteit wordt misschien negatief beïnvloed of hij/zij experimenteert op zoek naar

een nieuwe vorm van identiteit. Dat kan op vele manieren gebeuren, maar uiterlijke tekenen vallen natuurlijk het meest op. Bijvoorbeeld je baard laten groeien, kledij dragen die het volledige lichaam bedekt of gebruik maken van jihadistische symbolen zoals de IS-vlag. Minder opvallende attitudes bestaan ook, zoals de hang naar broeder- en zusterschap, het extreem op zoek zijn. Het gaat hier wel degelijk om plotse veranderingen.

OPDRACHT: geef voorbeelden van de drie I's uit de film

- Ideologie: er ontwikkelt zich bij Layla een sterk wij-zij gevoel (de westerse waarden tegenover het islamitische gedachtegoed), de uitspraak "*We spit on your democracy!*"

- Indicaties van gedrag: ruzie met ouders, meedoen aan betogingen, ruzie met beste vriendin ("*Je bestaat niet meer voor mij.*"), eindexamen niet afleggen, weglopen thuis, trouwen met een radicale moslim

- Identiteit en uiterlijk: naarmate de film vordert, zie je Layla haar lichaam meer en meer bedekken, de radicale moslims spreken elkaar aan als 'broeders en zusters', de jihadisten in het trainingskamp in de Ardennen zwaaien met de IS-vlag

MEER INFO VOOR LEERKRACHTEN

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

'Handvatten voor de preventie, aanpak en omgang met radicalisering binnen onderwijs' van dep. Onderwijs & vorming van de Vlaamse Gemeenschap. Download de pdf via [deze link](#).

KLASSE

Lees zeker dit interessant dossier van Klasse. Het is erg toegankelijk en helder samengesteld, met o.a. korte gefilmde getuigenissen. Onderwerpen: verhaal / fenomeen / aanpak / preventie / hulp www.klasse.be/radicalisering/

Expertisecentrum opvoedingsondersteuning: www.expoo.be/radicalisering

S.A.V.E. Belgium

S.A.V.E. Belgium, Society Against Violent Extremism, een vereniging uit Brussel opgericht door de moeder van een omgekomen Syriëstrijder met als doel sensibilisering en preventie van (gewelddadig) extremisme: www.savebelgium.org (in het Frans)

Lespakket rond de reportage 'Mijn Jihad' van Rudi Vranckx, de ideale handleiding voor een klasgesprek over extremisme: www.canvas.be/vranckx-actua/mijn-jihad-in-de-klas

2.5 PROPAGANDA

Propaganda is een vorm van communicatie waarbij het erom gaat aanhangers te winnen voor een bepaalde opvatting of een standpunt. Propaganda omvat alle activiteiten die ingezet worden om anderen over te halen (bv. affiches, toespraken en video's). Het gaat vaak om eenzijdige informatie, die onvolledig is en soms zelfs leugenachtige informatie bevat met als doel het publiek te bespelen en te overtuigen van een standpunt. Propaganda lijkt veel op reclame, omdat die ook als doel heeft iemand te overtuigen en een boodschap over te brengen. Het verschil is dat reclame een commercieel doel heeft en herkenbaar is als reclame. Propaganda is niet altijd als propaganda herkenbaar.

Propaganda werd veel gebruikt tijdens WO I en II. Enerzijds om het publiek te overtuigen van de noodzaak van de oorlog en de tegenpartij als ware vijanden af te schilderen, anderzijds om (jonge) mannen te overtuigen toe te treden tot het leger.

Tegenwoordig gebruikt IS propaganda voor dezelfde doeleinden. Het grote verschil is de verspreiding van die propaganda. Terwijl vroeger vooral gebruik werd gemaakt van affiches op openbare plaatsen en advertenties in kranten (= lokaal bereik), worden nu via internet video's verspreid die op zeer korte termijn door honderdduizenden, zelfs miljoenen kijkers wereldwijd bekeken worden.

In de film speelt Abdel een belangrijke rol bij het maken van propaganda. Zowel in Nederland, in de Ardennen, en in Amman maakt hij filmpjes voor zijn opdrachtgevers.

Extra info over vaak gebruikte propagandatechnieken: <http://histoforum.net/propaganda2/analyse.htm>

De 5 psychologische triggers waarmee IS rekruteert: <http://supercontent.be/psychologische-triggers-is/>

OPDRACHT: maak je eigen propaganda en overtuig de ander

Verdeel de klas in kleine groepjes. Elk groepje kiest een bepaalde ideologie waar ze zich voor willen inzetten (bv. protest tegen orka's in gevangenschap, protest tegen bont, protest tegen het verbod op boerka's enz.) . Samen zoeken ze naar argumenten en slogans om hun ideeën kracht bij te zetten. Ze maken daarbij gebruik van bovenvermelde technieken. Daarna gieten ze hun idee in een overtuigende affiche of video en presenteren die aan de rest van de klas. De leerlingen beoordelen dan of de campagne hen al dan niet kon overtuigen en waarom.

2.6 DE ROL VAN SOCIALE MEDIA

Een radicaliserende stelt de westerse waarden in vraag, gaat in discussie met leerkrachten en ouders, en wordt sterker religieus. Hij/zij zet zich af tegen de manier van leven thuis of tegen de islam die in de moskee wordt gepredikt. Vaak gebeurt dit (sneller) onder invloed van het internet.

Het internet is voor de jongeren een reële omgeving geworden. Jongeren vertonen in elke omgeving een ander gedrag, ze switchen als het ware van de ene identiteit naar de andere en ze hanteren verschillende waarden en overtuigingen. Hun identiteitsvorming komt hierdoor onder druk te staan en ze krijgen een verdeeld waardepatroon, waardoor hun doel niet meer duidelijk is. Op dat moment proberen de 'groomers' (rondselaars van extremistische organisaties) tussen te komen. Ze proberen kwetsbare jongeren te brainwashen door ze te vervreemden van hun omgeving: thuis ("je ouders zijn geen goede moslims"), op school ("de leraar islam is geen goede leraar"), bij vrienden ("je hebt geen goede vrienden"), enzovoort. Wat blijft er uiteindelijk nog over? Alleen het 'ware' geloof en het internet.

Extra info over de valkuilen voor jongeren op sociale media: <https://mediawijs.be/tools/lespakket-risicos-sociale-netwerksites>

OPDRACHT BIJ HOOFDSTUK 2.5 EN 2.6:

Ga in debat met je klas over de rol van de sociale media en propaganda bij het communiceren met en beïnvloeden van jongeren. Belangrijk hierbij is ook aandacht te hebben voor de anonimiteit van sociale media, je weet niet wie de ware persoon is achter een bepaald facebookprofiel of twitterpagina.

Wil je het gesprek neutraler voeren en loskoppelen van islamradicalisatie, gebruik dan het voorbeeld van extremistische dierenrechtenorganisaties (bv. Animal Liberation Front). Ook zij verspreiden vaak gemanipuleerde video's of fotocollages om mensen van hun gedachtegoed te overtuigen.

2.7 EXTRA VERWERKINGSTIPS

In dit hoofdstukje reiken we kort nog enkele ideeën aan die je zelf verder kan uitwerken als je wilt dat de film dieper inwerkt.

Het gevaar van veralgemenen: Vooroordelen zijn meningen over een persoon of groep, die meestal negatief zijn en gebaseerd op stereotypen. Stereotypen zijn veralgemeende clichébeelden over de kenmerken, eigenschappen en het gedrag van een groep mensen. Vertrek hierbij vanuit de openingsscène op het voetbalveld, waarin de scheidsrechter zegt "Waarom is het altijd gezeik met jullie?".

Uiterlijke kenmerken: Sta er even bij stil dat bepaalde uiterlijke kenmerken meerdere verklaringen kunnen hebben. M.a.w. beoordeel iemand nooit op zijn/haar uiterlijk. Je moet iemand beter leren kennen om de ware toedracht van iets te begrijpen.

Voorbeelden:

- iemand met baard > hipster of moslimterrorist?
- hoofddoek: islamitische onderdrukking of geloofsbeleving uit vrije wil of kaal hoofd verbergen tijdens behandeling van kanker?
- burkini: islamitische onderdrukking of net de ideale oplossing voor islamitische vrouwen die willen zwemmen en sporten in het openbaar? Ook een handig kledingstuk voor mensen met een huidziekte die zich optimaal willen beschermen tegen de zon tijdens het zwemmen?

Geloof vs. politiek: Vertrek hierbij vanuit de scène waarin Younes, de broer van Layla, zijn baard afscheert en zegt "Mijn islam is niet politiek." Je kan ook enkele citaten van de vader aanhalen, waarin hij Layla waarschuwt op te letten

voor “opruiende teksten” en “willekeurige citaten” en dat ze de koran als geheel moet zien.

Een andere omgeving is belangrijk bij deradicalisering: In de film dreigt de vader van Layla er mee haar naar Marokko te sturen. Vraag de leerlingen of ze begrijpen waarom hij dat zegt. Om iemand uit de invloedsfeer van zijn/haar radicale ‘vrienden’ te halen, is het creëren van een andere omgeving vaak de beste oplossing, zowel fysiek: door ervoor te zorgen dat ze elkaar niet meer kunnen ontmoeten, als virtueel: door ervoor te zorgen dat de persoon geen toegang meer heeft tot telefoon en internet.

Loverboys: Vergelijk het radicaliseringsproces van Layla met het proces dat meisjes doormaken die beïnvloed worden door de zogenaamde loverboys. Een loverboy is een jongen/man die door middel van verleiding, loze beloften, chantage en soms geweld, probeert meisjes in de prostitutie te krijgen. Loverboys ronselen overal, maar vooral op het internet. Extra info: www.stoploverboys.nu

LEESTIP! “Mijn verlossing van het kwaad - Het verhaal van een jonge vrouw en de lokroep van IS” door Montasser AlDeemeh & Intisar Umm Mansur; uitgegeven bij LANNOO.

BRONNEN

- Persmap Layla M: http://pro.g-o.be/blog/Documents/persmap_LaylaM.pdf
- klasse.be/radicalisering
- “Handvatten voor de preventie, aanpak en omgang met radicalisering binnen onderwijs” van Departement Onderwijs & Vorming van de Vlaamse Gemeenschap
- “Onderwijs in tijden van onmacht”, video van GO! Atheneum Antwerpen: <https://youtu.be/wzZjkrurAzU>
- Wikipedia
- Met dank aan Karin Heremans (Directie GO! Atheneum Antwerpen / RAN-education / Beleidscoördinator preventie-radicalisering en polarisering GO!).

